

Mor als 92 anys Josep Pla-Narbona, creador polifacètic que va renovar i dignificar el grafisme català als anys cinquanta, seixanta i setanta

Pioner del disseny

M. Palau
BARCELONA

Josep Pla-Narbona, mort diumenge als 92 anys, arrofava el nas quan li deien "artista", però indiscutiblement en va ser i de disciplines diverses. Gravador, escultor, pintor "i, per sobre de tot, dibuixant", exclamava. Polièdric, sí, però la seva faceta més reconeguda va ser la de dissenyador gràfic per haver-ne estat un pioner a Catalunya i a tot l'Estat als anys cinquanta, seixanta i setanta.

Nascut a Barcelona el 1928 i veí de Sant Cugat des dels vuitanta, la seva vida va estar marcada per múltiples infortunis. De petit va quedar orfe de pare i mare; de gran, va patir una forta sotragada emocional. I la joventut, és clar, minada per l'afixia franquista que va trampejar sortint a fora. París va ser una experiència clau per forjar el seu llenguatge esquitxat de surrealisme. Hi va viure entre el 1956 i el 1958. Només tornar a

Pla-Narbona, el 2012 al seu estudi de Sant Cugat ■ ARXIU

Barcelona va obrir el seu propi estudi, d'on van anar brotant els seus renovadors dissenys; els més destacats, els que va fer per a la indústria farmacèutica, la capçalera del diari *Tele/èXpres* i cartells icònics com el teatral de la *Ronda de mort a Sínera*. Els èxits internacionals es van anar

encadenant i un moment àlgid va ser quan el Moma de Nova York el va incorporar a les seves col·leccions de gravat, el 1972.

"He sigut sempre un creador perfeccionista. Quan havia de contractar algú per a l'estudi, sempre li feia fer un oval a mà. Tots fracassaven, és clar. Avui,

amb les noves tecnologies, aquest do ha quedat desvirtuat. Tot ha canviat, sí, però al creador no hi ha cap màquina que el pugui substituir", deia.

Activista

També va practicar l'activisme del disseny per dignificar la professió. Va ser el fundador i el primer president dels grafistes del FAD, des d'on va instaurar els reputats premis Laus. I va presidir l'Alliance Graphique Internationale a Espanya durant més de quaranta anys. Com a docent de l'escola Massana, va formar diverses generacions de dissenyadors que el reconeixen com el seu mestre. El 2004 va rebre el Premio Nacional de Diseño. I, finalment, el 2019 la Generalitat li va penjar la Creu de Sant Jordi.

Els pinzellers va agafar tard, a mitjan setanta, però acabarien sent la seva principal dedicació. "No podria pintar sense un sentit dramàtic", sostenia el 2012, un any feliç perquè el Cercle Artístic de

Sant Lluc li va organitzar una exposició i li va lliurar la medalla d'or de l'entitat. Hauria agraït que algun museu li fes una antològica que connectés totes les seves facetes creatives, però no va sorgir, i això que va fer una gran donació de la seva obra gràfica al Museu del Disseny el 2013. "He sigut discret i pencaire. Em sento una persona afortunada perquè hi ha hagut alguna gent que s'ha cregut que era un geni. He sigut poc polític. Soc català d'essència, però mai m'he afiliat a cap partit. Això, segurament, m'ha apartat d'una certa glòria."

No estava ressentit. El reconfortava el record d'aventures com l'editorial que va fundar, Llibres de Sínera, que dirigia Felip Cid i que el va unir per sempre més a Salvador Espriu, un dels seus mites. El poeta el considerava "un dibuixant extraordinari que transceïx la realitat, com ho feia Poe, pel difícilíssim camí d'una esbalaïdora perfecció". ■

Crítica teatre

Jordi Bordes

Biiingo!

T'estimo si he begut
Autoria: Empar Moliner
Direcció: David Selvas
11 de desembre, Al Municipal de (Girona). Temporada Alta

T de Teatre i Dagoll Dagom ja van fer diana amb *La tendresa* d'Alfredo Sanzol l'any passat. Ara fan bingo amb la suma de David Selvas i l'univers caústic d'Empar Moliner. La peça diverteix fins a remoure de les butaques aïradament. No té cap altra pretensió i, probablement, el segell de musical és exagerat, perquè hi ha ben poca partitura amb relació a la quantitat de text. Però funciona prou.

El món d'Empar Moliner triangula la comèdia amb la caspa del bingo; l'alcohol com a antídote per a superar la timidesa social; el sexe com a lubricant de l'amor; i un desig cínic de col·locar l'home en una situació sempre ridícula. De fons, amb tota la mala llet del món, hi ha les crítiques velades al racisme; la fiblada als que pretenen ser políticament correctes (una gent acomodada i que no en vol saber res, de la misèria de les classes obreres); i a suportar una mentalitat catòlica de la Transició (sensació de culpa, però dret a pecar repetidament). Els monòlegs funcionen sols, en el dispositiu T de Teatre dels inicis. Es deixen embriagar per la música, que funciona com a sintonia d'aquest carrusel de misèries d'amor passades pel tamís picant de l'humor.

David Selvas és un gran defensor d'introduir música a l'escena, provant d'emular la intensitat dels concerts. Certament, no aconsegueix el mateix èxit que a *La importància de ser Frank*. En part, perquè la música és enlluïnada; cap intèrpret fa un puntejat de guitarra, ni un solo de bateria. També és cert que l'escena no ho necessita. Que les situacions són molt divertides, gràcies a la vis còmica de tota la companyia. Aquest bingo ja té prevista temporada al Poliorama (si és que no el transformen en una casa d'apostes abans) a partir de la tardor. ■

Críticamúsica

Xavier Castellón

Entre el cel i la terra

Silvia Pérez Cruz
Teatre Municipal de Girona, 12 de desembre. Temporada Alta

Silvia Pérez Cruz ha estat sempre una artista generosa i receptiva a l'hora de compartir el seu treball amb altres creadors, tant de la música com d'altres disciplines. Aquest és justament el referons del seu últim disc, *Farsa (gènere impossible)*, on recupera cançons creades per a obres de teatre, espectacles de dansa i pel·lícules, com ara *Josep*, el film d'Aurel sobre el dibuixant Josep Bartolí que dividres va guanyar el Premi Europeu a la Millor

Silvia Pérez Cruz, dissabte a Girona ■ MANEL LLADÓ

Pel·lícula d'Animació. El més curiós del cas és que, per presentar en públic aquest disc d'essència coral, la cantant palafregellenca hagi triat la solitud absoluta, si més no en la

primera versió d'aquesta *Farsa* presentada dissabte passat al seu estimat Temporada Alta, ja que el 22 de desembre hi tornarà acompanyada pels músics de la *Farsa Circus Band*.

I així, sola, envoltada d'instruments i asseguda en una espècie de tarima o "nau espacial" concebuda per l'enginyer de so Juan Casanovas, Silvia va obrir la seva particular cerimònia en penombra amb la declaració de principis que, en certa manera, és *Que me van aniquilando*, del disc *Granada* ("Yo no cantaba pa' que me escucharan, ni porque mi voz fuera buena. Yo canto pa' que se me vaya la fatiguilla y la pena"). I amb *Plumita* va començar la seva *Farsa* tan real, alternant les cançons del nou disc amb regals sonors compostos durant el confinament per a persones molt properes, la seva mare i la seva germana –i les roses que coneix, amics i amigues.

Durant dues hores i quart, Silvia va dominar l'escenari amb la seva veu dúctil com n'hi ha poques; un control precís dels instruments i artefactes sonors, i una naturalitat subjugant, amb la qual és capaç de superar fins i tot els problemes tècnics i convertirlos en un punt al seu favor. Entre els grans moments de l'espectacle, hi ha el viatge astral que realitza a través dels versos de Sylvia Plath i d'un feix de llum sobrenatural, tot plegat d'una bellesa indescriptible. I en els bisos, ja de tornada a àmbits més terrenals, va cantar a petició del públic *Som somiat*, la seva aportació al llibre sobre el recuit de l'artista Tano Pisano, i la gairebé oblidada *Vestida de nit*.